

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

II. ÚS 350/2015-9

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí 4. júna 2015 v senáte zloženom z predsedníčky Ludmily Gajdošíkovej a zo sudcov Sergeja Kohuta a Ladislava Orosza (sudca spravodajca) predbežne prerokoval sťažnosť [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], zastúpeného advokátom JUDr. Gerhardom Zvolánekom, Štúrova 20, Košice, vo veci namietaného porušenia jeho základných práv podľa čl. 17 ods. 1 a 2 a čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a práv podľa čl. 5 ods. 1 písm. c), ods. 3 a 4 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Špecializovaného trestného súdu Pezinok, pracovisko Banská Bystrica, v konaní vedenom pod sp. zn. Tp 49/2014, ako aj postupom Najvyššieho súdu Slovenskej republiky v konaniach vedených pod sp. zn. 1 Tost 38/2014 a sp. zn. 5 Tost 11/2015 a jeho uznesením sp. zn. 5 Tost 11/2015 z 1. apríla 2015 v súvislosti s požiadavkou na urýchlené rozhodovanie o jeho žiadostiach o prepustenie z väzby na slobodu z 2. septembra 2014 a z 28. januára 2015 a takto

rozhodol:

Sťažnosť [REDAKOVANÉ] o d m i e t a .

Odôvodnenie:

I.

Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 27. apríla 2015 doručená sťažnosť [REDACTED], [REDACTED], [REDACTED] (ďalej len „sťažovateľ“), zastúpeného advokátom JUDr. Gerhardom Zvolánekom, Štúrova 20, Košice, ktorou namieta porušenie svojich základných práv podľa čl. 17 ods. 1 a 2 a čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práv podľa čl. 5 ods. 1 písm. c), ods. 3 a 4 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) postupom Špecializovaného trestného súdu Pezinok, pracovisko Banská Bystrica (ďalej len „špecializovaný trestný súd“), v konaní vedenom pod sp. zn. Tp 49/2014, ako aj postupom Najvyššieho súdu Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) v konaniach vedených pod sp. zn. 1 Tost 38/2014 a sp. zn. 5 Tost 11/2015 a jeho uznesením sp. zn. 5 Tost 11/2015 z 1. apríla 2015 v súvislosti s požiadavkou urýchleného rozhodovania o jeho žiadostiach o prepustenie z väzby na slobodu z 2. septembra 2014 (ďalej aj „prvá žiadosť o prepustenie z väzby na slobodu“) a z 28. januára 2015 (ďalej aj „druhá žiadosť o prepustenie z väzby na slobodu“).

V sťažnosti sa okrem iného uvádza:

«Uznesením NS SR sp. zn. 5 Tost/22/2014 zo dňa 10. 6. 2014 som bol vzatý do väzby z dôvodu dôvodnej obavy z pokračovania v trestnej činnosti podľa § 71 ods. 1 písm. c) Tr. por. a moja väzba začala plynúť dňom 10. 6. 2014 pričom sa započítali do väzby aj 3 dni, ktoré som bol zadržaný pred vlastným rozhodnutím o väzbe zo strany Špecializovaného Trestného súdu (ďalej len „ŠTS“)...

1.) Moja žiadosť o prepustenie z väzby na slobodu bola doručená na Úrad špeciálnej prokuratúry Generálnej prokuratúry Slovenskej republiky (ďalej len „ÚŠP GP SR“) dňa 2. 9. 2014, ktorej prokurátorka ÚŠP GP SR nevyhovela, a predložená ŠTS dňa 18. 9. 2014, kde sudca pre prípravné konanie ŠTS o nej rozhodol dňa 3. 10. 2014.

Uznesenie sudcu pre prípravné konanie ŠTS sp. zn. Tp 49/2014 mi bolo doručené dňa 10. 10. 2014 a môjmu obhajcovi dňa 17. 10. 2014, ktorý prostredníctvom pošty podal sťažnosť voči predmetnému uzneseniu dňa 20. 10. 2014. Na základe toho bol spis predložený NS SR dňa 22. 10. 2014. Z uvedeného je nutné konštatovať, že od podania mojej žiadosti až po konečné rozhodnutie NS SR uplynuli skoro dva mesiace, a teda uznesenie NS SR sp. zn. 1 Tost 38/2014 považujem za nezákonné.

2.) Moja ďalšia žiadosť o prepustenie z väzby na slobodu podaná dňa 28. 1. 2015, ktorej taktiež prokurátorka ÚŠP GP SR nevyhovela, bola predložená ŠTS dňa 20. 2. 2014, kde sudca pre prípravné konanie ŠTS o nej rozhodol dňa 5. 3. 2015, uznesením sp. zn. Tp 49/2014, ktoré mi bolo doručené dňa 24. 3. 2014. Proti tomuto uzneseniu bola zahlásená sťažnosť a jej písomné odôvodnenie bolo podané prostredníctvom môjho obhajcu dňa 12. 3. 2015. O mojej sťažnosti rozhodol NS SR dňa 1. 4. 2015 uznesením sp. zn. 5 Tost 11/2015, ktoré taktiež považujem nezákonné, keďže opäť od podania sťažnosti až po konečné rozhodnutie NS SR uplynuli necelé tri mesiace.

Na základe vyššie uvedeného mám za to, že lehoty, v ktorých súdy rozhodovali nemožno považovať za urýchlené konanie s poukazom na absolútnu prioritu rýchlosti tohto konania...»

Vzhľadom na skutočnosti uvedené v sťažnosti sťažovateľ žiada, aby ústavný súd „vydal nález, ktorým by Ústavný súd vyslovil porušenie označených článkov ústavy a dohovoru v konaniach vedených Špecializovaným trestným súdom pod sp. zn. Tp 49/2014 a Najvyšším súdom pod sp. zn. 5 Tost 11/2015 v súvislosti s právom na osobnú slobodu a na urýchlené rozhodnutie o zákonnosti väzby. Požadujem tiež, aby bolo uznesenie Najvyššieho súdu sp. zn. 5 Tost 11/2015 zo dňa 1. apríla 2015 zrušené a Najvyššiemu súdu prikázané, aby ma neodkladne prepustil z väzby.“.

II.

Podľa čl. 127 ods. 1 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd,

alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Ústavný súd podľa § 25 ods. 1 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) návrh predbežne prerokuje na neverejnom zasadnutí bez prítomnosti sťažovateľa, ak tento zákon neustanovuje inak.

Pri predbežnom prerokovaní návrhu ústavný súd skúma, či dôvody uvedené v § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde nebránia jej prijatiu na ďalšie konanie. Podľa tohto ustanovenia návrhy vo veciach, na prerokovanie ktorých nemá ústavný súd právomoc, návrhy, ktoré nemajú náležitosti predpísané zákonom, neprípustné návrhy alebo návrhy podané niekým zjavne neoprávneným, ako aj návrhy podané oneskorene môže ústavný súd na predbežnom prerokovaní odmietnuť uznesením bez ústneho pojednávania. Ústavný súd môže odmietnuť aj návrh, ktorý je zjavne neopodstatnený.

Podľa § 53 ods. 3 zákona o ústavnom súde sťažnosť možno podať v lehote dvoch mesiacov od právoplatnosti rozhodnutia, oznámenia opatrenia alebo upovedomenia o inom zásahu. Táto lehota sa pri opatrení alebo inom zásahu počíta odo dňa, keď sa sťažovateľ mohol o opatrení alebo inom zásahu dozvedieť.

Podľa čl. 17 ods. 1 ústavy osobná sloboda sa zaručuje.

Podľa čl. 17 ods. 2 ústavy nikoho nemožno stíhať alebo pozbaviť slobody inak, ako z dôvodov a spôsobom, ktorý ustanoví zákon. Nikoho nemožno pozbaviť slobody len pre neschopnosť dodržať zmluvný záväzok.

Podľa čl. 48 ods. 2 ústavy každý má právo, aby sa jeho vec verejne prerokovala bez zbytočných prieťahov a v jeho prítomnosti a aby sa mohol vyjadriť ku všetkým vykonávaným dôkazom. Verejnosť možno vylúčiť len v prípadoch ustanovených zákonom.

Podľa čl. 5 ods. 1 písm. c) dohovoru každý má právo na slobodu a osobnú bezpečnosť. Nikoho nemožno pozbaviť slobody okrem nasledujúcich prípadov, pokiaľ sa tak stane v súlade s konaním ustanoveným zákonom: ... c) zákonné zatknutie alebo iné pozbavenie slobody osoby za účelom predvedenia pred príslušný súdny orgán pre dôvodné podozrenie zo spáchania trestného činu, alebo ak sú oprávnené dôvody domnievať sa, že je potrebné zabrániť jej v spáchaní trestného činu alebo v úteku po jeho spáchaní.

Podľa čl. 5 ods. 3 dohovoru každý, kto je zatknutý alebo inak pozbavený slobody v súlade s ustanoveniami odseku 1 písm. c) tohto článku, musí byť ihneď predvedený pred sudcu alebo inú úradnú osobu splnomocnenú zákonom na výkon súdnej právomoci a má právo byť súdený v primeranej lehote alebo prepustený počas konania. Prepustenie sa môže podmieniť zárukou, že sa dotknutá osoba ustanoví na pojednávanie.

Podľa čl. 5 ods. 4 dohovoru každý, kto bol pozbavený slobody zatknutím alebo iným spôsobom, má právo podať návrh na konanie, v ktorom by súd urýchlene rozhodol o zákonnosti pozbavenia slobody a nariadil prepustenie, ak je pozbavenie slobody nezákonné.

1. K námietkam sťažovateľa proti postupu špecializovaného trestného súdu a postupu najvyššieho súdu pri rozhodovaní o prvej žiadosti o prepustenie z väzby na slobodu

V súvislosti s touto časťou sťažnosti ústavný súd poukazuje na svoju ustálenú judikatúru, v zmysle ktorej jednou zo základných podmienok prijatia sťažnosti na ďalšie konanie je jej podanie v lehote ustanovenej v § 53 ods. 3 zákona o ústavnom súde. Táto

lehota je dvojmesačná a začína plynúť od právoplatnosti rozhodnutia, oznámenia opatrenia alebo upovedomenia o inom zásahu, pričom pri opatrení alebo inom zásahu sa počíta odo dňa, keď sa sťažovateľ mohol o opatrení alebo inom zásahu dozvedieť. Nedodržanie tejto lehoty je zákonom ustanoveným dôvodom na odmietnutie sťažnosti ako podanej oneskorene (§ 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde). V prípade podania sťažnosti po uplynutí zákonom ustanovenej lehoty neumožňuje zákon o ústavnom súde zmeškanie tejto lehoty odpustiť (pozri napr. IV. ÚS 14/03, I. ÚS 64/03, I. ÚS 188/03).

Zo sťažnosti, ako aj zistení ústavného súdu vyplýva, že sťažovateľ žiadosťou doručenu Úradu špeciálnej prokuratúry Generálnej prokuratúry Slovenskej republiky (ďalej len „špeciálna prokuratúra“) 2. septembra 2014 požiadal o prepustenie z väzby na slobodu. Keďže špeciálna prokuratúra žiadosti o prepustenie z väzby na slobodu nevyhovela, rozhodoval o nej špecializovaný trestný súd, ktorý ju uznesením sp. zn. Tp 49/2014 z 3. októbra 2014 zamietol a zároveň neprijal písomný sľub sťažovateľa ako náhradu za väzbu. Uznesenie špecializovaného trestného súdu napadol sťažovateľ sťažnosťou, o ktorej rozhodol najvyšší súd uznesením sp. zn. 1 Tost 38/2014 z 29. októbra 2014. Uznesenie najvyššieho súdu bolo obhajcovi sťažovateľa doručené 18. novembra 2014.

Z uvedených skutočností zjavne vyplýva, že v tejto časti bola sťažnosť sťažovateľa (ústavnému súde bola doručená 27. apríla 2015) podaná po uplynutí zákonnej lehoty vyplývajúcej z § 53 ods. 2 zákona o ústavnom súde. Ústavný súd preto túto časť sťažnosti pri predbežnom prerokovaní odmietol podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde ako oneskorene podanú.

2. K námietkam sťažovateľa proti postupu špecializovaného trestného súdu a postupu najvyššieho súdu pri rozhodovaní o druhej žiadosti o prepustenie z väzby na slobodu

Z § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde vyplýva, že úlohou ústavného súdu pri predbežnom prerokovaní sťažnosti je tiež posúdiť, či táto nie je zjavne neopodstatnená. V súlade s konštantnou judikatúrou ústavného súdu o zjavne neopodstatnenú sťažnosť ide vtedy, keď namietaným postupom alebo namietaným rozhodnutím príslušného orgánu verejnej moci nemohlo dôjsť k porušeniu základného práva alebo slobody, ktoré označil sťažovateľ, a to buď pre nedostatok príčinnej súvislosti medzi označeným postupom alebo rozhodnutím príslušného orgánu verejnej moci a základným právom alebo slobodou, porušenie ktorých sa namietalo, prípadne z iných dôvodov. Za zjavne neopodstatnenú preto možno považovať sťažnosť, pri predbežnom prerokovaní ktorej ústavný súd nezistí žiadnu možnosť porušenia označeného základného práva alebo slobody, reálnosť ktorej by mohol posúdiť po jej prijatí na ďalšie konanie (I. ÚS 66/98, tiež napr. I. ÚS 4/00, II. ÚS 101/03, IV. ÚS 136/05, III. ÚS 198/07).

V súlade so svojou ustálenou judikatúrou sa ústavný súd pri predbežnom prerokovaní tejto časti sťažnosti sústredil na posúdenie, či ju nemožno považovať za zjavne neopodstatnenú.

Zo zistení ústavného súdu vyplýva, že sťažovateľ žiadosťou doručenou špeciálnej prokuratúre 28. januára 2015 opätovne požiadal o prepustenie z väzby na slobodu. Špeciálna prokuratúra druhej žiadosti o prepustenie z väzby na slobodu nevyhovela a vec predložila špecializovanému trestnému súde na rozhodnutie 20. februára 2015, ktorý o nej rozhodol uznesením sp. zn. Tp 49/2014 z 5. marca 2015 tak, že ju zamietol a zároveň neprijal písomný sľub sťažovateľa, peňažnú záruku a dohľad probačného a mediačného úradníka ako náhradu za väzbu. Uznesenie špecializovaného trestného súdu bolo sťažovateľovi doručené 24. marca 2015, ktorý ho napadol sťažnosťou, ktorú písomne odôvodnil 12. marca 2015. Najvyšší súd uznesením sp. zn. 5 Tost 11/2015 z 1. apríla 2015 sťažnosť sťažovateľa (ako aj spoluobvineného Rémiása) zamietol.

V súvislosti s touto časťou sťažnosti ústavný súd v prvom rade konštatuje, že jej obsah tvoria len námietky sťažovateľa týkajúce sa požiadavky na urýchlené rozhodovanie

o jeho žiadosti o prepustenie z väzby na slobodu. Sťažovateľ zastáva názor, že keďže o jeho druhej žiadosti o prepustenie nebolo rozhodnuté urýchlene, je napadnuté uznesenie najvyššieho súdu z 1. apríla 2015 nezákonné, a preto ho treba zrušiť a v tej súvislosti ho prepustiť z väzby na slobodu.

Ústavný súd ďalej poznamenáva, že sťažovateľ v sťažnosti neuvádza nijaké námietky proti odôvodneniam uznesení špecializovaného súdu a najvyššieho súdu, ktorými tieto súdy rozhodli o jeho druhej žiadosti o prepustenie z väzby na slobodu. V tejto súvislosti ústavný súd zdôrazňuje, že nemôže súhlasiť s názorom sťažovateľa vyvoditeľným z jeho argumentácie, podľa ktorého existuje priama príčinná súvislosť medzi prípadným porušením práva na urýchlené rozhodovanie o väzbe a zákonnosťou, resp. ústavnosťou rozhodnutia o väzbe. V súlade s ustálenou judikatúrou ústavného súdu totiž záver o porušení práva na urýchlené rozhodovanie o väzbe nezakladá automaticky záver o nezákonnosti (neústavnosti) rozhodnutia o väzbe, a teda nezakladá ani dôvod na jeho zrušenie.

Sťažovateľ v súvislosti s námietkou porušenia práva na urýchlené rozhodovanie o väzbe v rámci konania a rozhodovania o jeho druhej žiadosti o prepustenie z väzby na slobodu uvádza: *„Moja ďalšia žiadosť o prepustenie z väzby na slobodu podaná dňa 28. 1. 2015, ktorej taktiež prokurátorka ÚŠP GP SR nevyhovela, bola predložená ŠTS dňa 20. 2. 2014, kde sudca pre prípravné konanie ŠTS o nej rozhodol dňa 5. 3. 2015, uznesením sp. zn. Tp 49/2014, ktoré mi bolo doručené dňa 24. 3. 2014. Proti tomuto uzneseniu bola zahlásená sťažnosť a jej písomné odôvodnenie bolo podané prostredníctvom môjho obhajcu dňa 12. 3. 2015. O mojej sťažnosti rozhodol NS SR dňa 1. 4. 2015 uznesením sp. zn. 5 Tost 11/2015, ktoré taktiež považujem nezákonné, keďže opäť od podania sťažnosti až po konečné rozhodnutie NS SR uplynuli necelé tri mesiace.“*

Sťažovateľ namieta, že súdy oboch stupňov rozhodovali o jeho druhej žiadosti o prepustenie z väzy na slobodu takmer tri mesiace; toto obdobie vymedzuje odo dňa podania svojej druhej žiadosti o prepustenie z väzby na slobodu (28. január 2015) do dňa rozhodnutia najvyššieho súdu (1. apríl 2015).

Zo zistení ústavného súdu vyplýva, že konanie na špecializovanom trestnom súde trvalo od 20. februára 2015 do 24. marca 2015, teda 4 týždne a 4 dni, a konanie na najvyššom súde trvalo od 30. marca 2015, keď mu bol spis predložený na rozhodnutie o sťažnosti sťažovateľa (a spoluobvineného), do 1. apríla 2015, ako to vymedzuje sťažovateľ, zastúpený kvalifikovaným právnym zástupcom. Celkom tak obdobie, v rámci ktorého súdy oboch stupňov, teda špecializovaný súd a najvyšší súd, rozhodli o druhej žiadosti o prepustenie sťažovateľa o prepustenie z väzby na slobodu, trvalo 5 týždňov a 5 dní (od 20. februára 2015 do 1. apríla 2015). Ústavný súd poznamenáva, že obdobie, ktoré uplynulo od podania druhej žiadosti o prepustenie špeciálnej prokuratúre do jej predloženia špecializovanému súdu (od 28. januára 2015 do 20. februára 2015), nemožno pripísať na farchu ani špecializovanému súdu a ani najvyššiemu súdu.

V nadväznosti na uvedené skutkové okolnosti posudzovanej veci ústavný súd poukazuje na svoju judikatúru, v ktorej uvádza, že súčasťou základného práva podľa čl. 17 ods. 2 ústavy a práva podľa čl. 5 ods. 4 dohovoru, ktoré sa týkajú práva na osobnú slobodu, je aj právo podať návrh na konanie, v ktorom by súd neodkladne alebo urýchlene rozhodol o zákonnosti väzby a nariadil prepustenie, ak je táto nezákonná (pozri napr. III. ÚS 7/00).

Podľa judikatúry Európskeho súdu pre ľudské práva väzba má mať striktné obmedzené trvanie, a preto má byť zaručená možnosť jej kontroly v krátkych intervaloch. V texte čl. 5 ods. 4 dohovoru použitý anglický výraz „speedily“ a francúzsky výraz „bref délai“ (v slovenskom preklade „urýchlene“) jasne indikuje, čo musí byť v danom prípade hlavným predmetom záujmu. Aké časové obdobia budú akceptovateľné a aké nie, bude zrejme závisieť od konkrétnych okolností (Bezichieri z roku 1989, A-164, bod 21, Neumeister z roku 1968, A-8, bod 24, a Sanchez – Reisse z roku 1986, A-107, bod 55). Článok 5 ods. 4 dohovoru tým, že osobám pozbaveným slobody zaručuje právo iniciovať konanie, v ktorom môžu spochybníť zákonnosť pozbavenia slobody, im zároveň poskytuje aj právo na to, aby po začatí takéhoto konania bolo súdom urýchlene rozhodnuté o zákonnosti

pozbavenia slobody a nariadené jeho ukončenie, ak sa ukáže ako nezákonné (Rehbock c. Slovinsko, rozhodnutie z 28. 11. 2000, Vodeničarov c. Slovenská republika, rozsudok z 21. 12. 2000, bod 33 – bod 36, m. m. I. ÚS 18/03).

Ústavný súd v prípadoch, v ktorých sa zaoberal požiadavkou neodkladnosti a urýchlenia rozhodovania o žiadosti o prepustenie na slobodu, judikoval, že aj keď sa jednotlivé lehoty z hľadiska požiadaviek neodkladnosti alebo urýchlenia posudzujú podľa všetkých okolností prípadu, spravidla lehoty rátané na mesiace sú príliš dlhé a nevyhovujú týmto požiadavkám (napr. III. ÚS 7/00, I. ÚS 18/03). V tejto súvislosti ústavný súd konštatuje, že požiadavke, aby súd bezodkladne rozhodol o zákonnosti väzby v zmysle čl. 17 ods. 2 ústavy a čl. 5 ods. 4 dohovoru, nezodpovedá lehota počítaná na mesiace, ale na týždne. Tejto požiadavke preto spravidla nemôže zodpovedať lehota konania presahujúca na jednom stupni súdu dobu jedného mesiaca a ani nečinnosť trvajúca týždne (napr. III. ÚS 126/05, III. ÚS 216/07, III. ÚS 147/2011).

Vychádzajúc zo zistenia, že obdobie, v ktorom špecializovaný súd a najvyšší súd právoplatne rozhodli o druhej žiadosti sťažovateľa o prepustenie z väzby na slobodu, nepresiahlo dva mesiace, ústavný súd túto časť sťažnosti odmietol podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde ako zjavne neopodstatnenú.

Vo vzťahu k sťažovateľom namietanému porušeniu základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy ústavný súd navyše v súlade so svojou doterajšou judikatúrou (napr. III. ÚS 135/04) poukazuje na to, že čl. 17 ústavy týkajúci sa osobnej slobody obsahuje jej základné hmotné a procesné atribúty vrátane práva na spravodlivé súdne konanie pri jej pozbavení, a preto na konanie a rozhodovanie súdu o väzbe je aplikovateľné toto špeciálne ustanovenie o osobnej slobode, a nie čl. 48 ods. 2 ústavy. Z judikatúry Európskeho súdu pre ľudské práva vyplýva obdobný záver o neaplikovateľnosti čl. 6 ods. 1 dohovoru na rozhodovanie o väzbe (napr. rozsudok Európskeho súdu pre ľudské práva vo veci De Wilde et al. v. Belgicko z 18. 6. 1971, séria A, č. 12, bod 76).

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 4. júna 2015